

Szeged, 1914. május 27.

Bristol-szállóban bérelt szobát, ma reggel azonban már nyolc órákor, amikor a lakásban még mindenki aludt, megjelent a ravatalos szobában.

Az éjszakát Kern Ferenc és Nemes Sándor detektívekkel Orbán István inas virrasztotta át. Egyikük sem hunyta le szemét egy pillanatra sem. A detektívek a ravatalt és a dolgozószoba műkincseit őrizték. A Ferenc József-térre nyíló ablakok egész éjjelen át tárva-nyitva voltak.

AZ ÖZVEGY ÁLLAPOTA.

Kossuth Ferencné állapota tegnap este óta lényegesen javult. Az esti órákban a dol-

gozószobából már a saját lábán ment át a hálószobájába. Nővére, Kvassay Márta és Derzsi Zsuzsi, a Herzel szanatórium ápolónője, egész éjjel mellette volt. Ritook Zsigmond dr. egyetemi tanár elővigyázatosságból éjjel féltizenegy órákor meglátogatta a kegyelmes asszonyt és konstata, hogy az állapota javul.

Kossuthné mély álomban töltötte az éjszakát. Az orvosok rendeletére többször fölkellették. Reggel kilenc órákor felébredt s a morfiutól főfájása volt s ezért délelőtt tíz órákor még nem hagyta el az ágyat.

Ujabb bonyodalmak és viták a tanyai vasut körül.

— A főispán a keskenyvágányu vasut ellen —

(Saját tudósítónktól.) A tanyai vasut ügyét Balogh Károly pénzügyi tanácsos referálta a mai előkészítő tanácsülésen. A tanács a tanyai vasut ügyében kiküldött bizottságok javaslatát, amely szerint a vasut iránya a Tüsk-soron vezetessék, *elfogadásra ajánlja a közgyűlésnek is.*

Az előadó referádája során Cicatricis Lajos dr. főispán behatóan érdeklődött a tanyai vasut ügyének minden részlete iránt és azt a véleményét fejezte ki, hogy *ennek a nagyfontosságú közgazdasági kérdésnek a közgyűléskívánta megoldása mind technikai, mind pénzügyi szempontokból helytelennek látszó.* Előbb technikai szempontokból fejtegette a főispán a tanyai vasut hátrányait. Szerinte *nem keskenyvágányu vasutat kellene építeni a tanyán, hanem rendes nyomtávolságut, amely közvetlenül bekapcsolódhatnék az államvasutak forgalmába.* Nem kisvasut, hanem nagyvasut kellene oda.

Sok vasut szellemi megalkotásában résztvettem már — mondotta — de a tapasztalataim azt igazolják, hogy keskenyvágányu vasut építése kockázatos befektetés Magyarországon. Példa rá a csabai hasonló vasut, amelyre rengeteg összeget fizettek rá. Keskenyvasut építésének csak bányáknál, vagy általában ott van értelme, ahol *kis távolságon nagy teherforgalmat bonyolítanak.* Tudtommal a tanyai vasut hetven kilométer hosszúságú lenne, erre a távolságra tehát nemhogy kifizetné magát, hanem *esetleg katasztrófális anyagi következményekkel is járhatna a megépítése a város közönségére.*

Nem értem azt sem — folytatta a főispán — *miért van szükség a részvénytársaságra, ha a 2 és fél millió korona tőkét a város adja.*

Balogh Károly: Azért, hogy a vasut ne legyen közigazgatási kezelésben, mert akkor minden ügyét-baját a közgyűlés elé kellene vinni.

Csak hogy — mondotta a főispán — nem akad ám olyan részvénytársaság, de semmiféle vállalkozó, amely, vagy aki magára vállalná a vasut fönntartásának és üzemelésének a rizikóját. *Ezt a rizikót is a városnak kell viselni,* mert a vasut fönntartását és az üzemével járó költségeket vállalkozó, vagy részvénytársaság csak a város szám-lájára vállalná el. Kizártnak tartom azt is, hogy a tanyai vasut 5 és fél százalékos hozzon valaha is, pedig a város ennyi kamatgaranciát akar biztosítani a részvényeseknek. A vasut még öt percentet sem fog hozni, a tőke tehát á fond perdu hozzájárulása volna a városnak. Általában ez az egész ügy úgy van

beállítva, mintha egy rentábilis vállalkozásról lenne szó. Hiszen az államvasut sem vállalná el a tanyai vasut üzemvezetését és fönntartását.

Balogh Károly: Mert nem engedi meg a törvény.

— Dehogyan is nem. A törvény csak azt mondja meg, hogy mit vehet át az államvasut, de hogy ezt nem veheti át, azt nem mondja ki. Az államvasutaknál a dodonai jó arcával nézik a városnak ezt a vállalkozását, mert jól tudják, hogy tömördek pénzt fog a város ráfizetni. Ha rendes szélességű nagyvasut épülne, akkor vállalhatna 5 és fél százalékos kamat garanciát a város, akkor a fientartással se volna baj, mert átvenné az államvasut. Így azonban nagyon aggodó szemmel kell tekinteniünk ez elé a vállalkozás elé.

Bokor Pál azt mondotta a főispán kijelentéseire, hogy túlságosan pesszimiztikus szemmel nézi a tanyai vasut ügyét, bár igaz, hogy amikor a tanyai vasutépítés terve első ízben fölmerült, rendes szélességű nagyvasutat ajánlottak azok, akik objektíve szólhat-lak hozzá a kérdéshez. A tanyaiak azonban azt mondták, hogy az ő törpegazdálkodásuknak ez inkább megfelel és a nagy vasut tervét a közgyűlés elvetette.

Balogh Károly azt vitatta, hogy ha az első években nem is hoz jövedelmet a tanyai vasut, sőt valamelyes ráfizetés lesz, a későbbi évek során föltétlenül haszna lesz belőle a városnak. Forgalmi statisztika alapján állították össze a költségvetést oly módon, hogy a tulajdonképeni forgalmat Szesztay Lászlóval a harmadára redukálták és még így is olyan vállalkozásnak bizonyult a keskenyvágányu tanyai vasut, amely föltétlenül kifizetődik.

Taschler Endre szerint most már késő arról tárgyalni, hogy jobb lett volna nagyvasut. A tanács utasítást kapott az ügy aktáinak elintézésére. A további teendő most még csak az, hogy az engedélyezési tárgyalást lefolytassák és megszerezzék az engedély-okiratot. Amikor ez meg lesz, véglegesen a közgyűlés elé viszik az ügyet: *akár-e építeni a város, vagy sem?* Akkor majd a tanácsnak erkölcsi kötelessége lesz kifejteni azokat az aggodalmakat, amelyek ezt a vállalkozást katasztrófális színben tüntetik fel és a közgyűlés majd dönt, hogy belemegy-e az anyagi rizikóba, vagy eldobja az egész tanyai vasutat és rendes szélességű vasut-terv készítésére utasítja a tanácsot.

Jó volna azonban erről minél előbb felvilágosítani a közönséget — fejezte be a vitát a főispán — mert úgy jár majd a város, mint az az alvajáró, aki a háztetőn jár-kál és akkor ébred föl, amikor már lepoty-tyant a földre.

A fölkelők elfoglalták

Durazzót.

(A fejedelmi család hadihajóra menekült. — Nemzetközi intervenció Albániában. — Az európai ellenőrző-bizottság tárgyalása.)

(Saját tudósítónktól.) Albánia mind változó napok elé kerül. Ma teljesen megbízható jelentések elmondják, hogy a fölkelők elfoglalták Durazzót és Vilmos fejedelem családjával együtt osztrák-magyar hadihajóra menekült.

Igy állván a helyzet, az európai beavatkozás elkerülhetetlennek látszik, annál inkább, mert a fölkelők nem hajlandók fejedelmükkel a békéről tárgyalni se. A monarchia vezető diplomáciai helyén még nem tartják eléggé tisztázottnak az albán helyzetet. Beakarják várni Vilmos fejedelemnek a fölkelőkkel folytatott tárgyalásait, csak ezek befejezése után lehet határozni a további lépésekről. A hatalmak is bevárják az újabb jelentéseket, hogy együttesen döntsének a történendők felett. *A döntés Budapesten lesz,* a hova a hatalmak nagykövetei huszonnégy órán belül valamennyien megérkeznek, hogy Berchtolddal tanácskozzanak.

Rómából azt a jelentést kapjuk ma, hogy *nemzetközi intervenció készül Albániában.* Hír szerint az olasz külügyi kormány azon fáradozik, hogy a tervhez megnyerje a hatalmak hozzájárulását s erre meg is van a kilását, mert az eszmétől az entente-hatalmak sem idegenkednek. Ugyan e jelentés szerint a kiküldendő csapatok létszáma *huszezer* lenne. Ha ez a terv gyorsan megvalósul, mindenesetre nagyobb reménnyel tekinthetünk az elkövetkező események elé. Talán ennek az intézkedésnek döntő befolyása lehet még a most folyó tárgyalásokra is s a fölkelők is engedékenyebbek lesznek, mint most, amidőn jóformán ultimátumokkal dolgoznak.

Az olasz lapok tudósításokat közölnek Aliotti követnek a fölkelőkkel való tárgyalásairól. Az első békülési kísérletet *Marecchio* ezredes és *Malte* őrnagy tegnap reggel tette. A fölkelők elutasítják a pénzbeli támogatást és kijelentik, hogy mivel a kormány ágyuztatott rájuk, nem hagyják magukat visszariasztani, bemennek a városba. E közvetlen veszedelem hatása alatt a fejedelem hajóra szállott és udvari marsallja és két szolgálója kíséretében fegyveresek nélkül a városon át kilovagolt a lagunahidhoz, ahol a legtávolabbi előtörzs állt. A nép tisztelettel köszönti, itt-ott éljenzik is. Délután két órákor Aliotti követ újból elküldte az ezredest és az őrnagyot a fölkelőkhez, akiket a sijaki főhadiszállásra vezetnek. Aliotti maga is utánuk ment. A vezérek udvariasak és előzékenyek, de válaszuk mindig egyforma:

— A kormány nem csinált semmit, még vallásunkat sem tudta megvédeni.

Az olasz ezredesnek, aki azt kérdezte tőlük, hogy milyen viszonyban állottak *Esz-szad* basával, azt felelik:

— Semmilyenben. Esszadot szerették és félték tőle, de sok ellensége is volt. Mint-hogy letartóztatták és száműzték, megértjük, hogy *vallásunkat és népünket akarták meg-alázni. Ez az ember értünk szenved,* ezért szeretjük őt, mint olyan embert, aki a miénk.

Hosszas vitatkozás, magyaráztatás és ígéretés után végre sikerült Aliotti követnek és *Daniska* dragománnak a fölkelőket szeli-